

Stabilitetsavgift

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens förslag i proposition 2009/10:30 Stabilitetsavgift. En motion har väckts med anledning av propositionen.

Genom lagen (2008:814) om statligt stöd till kreditinstitut (stödlagen) inrättades en stabilitetsfond för att finansiera stödåtgärder enligt lagen, stödmyndighetens (Riksgäldskontoret) och Prövningsnämndens förvaltningskostnader samt vissa övriga utgifter. I propositionen föreslår regeringen att det ska införas en stabilitetsavgift för att tillföra stabilitetsfonden de medel som behövs. Bestämmelserna om stabilitetsavgiften föreslås träda i kraft den 30 december 2009.

I propositionen föreslås vidare att sekretess ska gälla vid ägarprövning i fondbolag och centrala värdepappersförvarare på samma sätt som vid ägarprövning i fråga om andra typer av finansiella företag. Den nya sekretessbestämmelsen föreslås träda i kraft den 1 januari 2010.

Utskottet tillstyrker förslagen i propositionen och avstyrker motionen. I betänkandet finns tre reservationer (v).

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Utskottets överväganden	5
Stabilitetsavgift	5
Utformningen av stabilitetsavgiften	10
Återföring av anslag	12
Parlamentarisk utredning om den finansiella sektorn	13
Reservationer	15
1. Utformningen av stabilitetsavgiften, punkt 2 (v)	15
2. Återföring av anslag, punkt 3 (v)	16
3. Parlamentarisk utredning om den finansiella sektorn, punkt 4 (v)	16
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	17
Propositionen	17
Följdmotionen	17
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	18

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Stabilitetsavgift**

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i lagen (2008:814) om statligt stöd till kreditinstitut,
2. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2009/10:30.

2. **Utformningen av stabilitetsavgiften**

Riksdagen avslår motion 2009/10:Fi3 yrkandena 1–3.

Reservation 1 (v)

3. **Återföring av anslag**

Riksdagen avslår motion 2009/10:Fi3 yrkande 4.

Reservation 2 (v)

4. **Parlamentarisk utredning om den finansiella sektorn**

Riksdagen avslår motion 2009/10:Fi3 yrkande 5.

Reservation 3 (v)

Stockholm den 17 november 2009

På finansutskottets vägnar

Thomas Östros

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Thomas Östros (s), Bertil Kjellberg (m), Anna Lilliehöök (m), Sonia Karlsson (s), Lars Elinderson (m), Roger Tiefensee (c), Monica Green (s), Carl B Hamilton (fp), Hans Hoff (s), Peder Wachtmeister (m), Agneta Gille (s), Göran Pettersson (m), Ulla Andersson (v), Tommy Ternemar (s), Emma Henriksson (kd) och Mikael Oscarsson (kd).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I proposition 2009/10:30 Stabilitetsavgift föreslår regeringen bl.a. att det ska införas en stabilitetsavgift för att tillföra stabilitetsfonden de medel som behövs. Bestämmelserna om stabilitetsavgiften ska enligt förslaget införas i lagen (2008:814) om statligt stöd till kreditinstitut. Bestämmelserna om stabilitetsavgiften föreslås träda i kraft den 30 december 2009.

I propositionen föreslås vidare att sekretess ska gälla vid ägarprövning i fondbolag och centrala värdepappersförvarare på samma sätt som vid ägarprövning i fråga om andra typer av finansiella företag. Den nya sekretessbestämmelsen föreslås träda i kraft den 1 januari 2010.

I ärendet har en följdmotion väckts.

De behandlade förslagen återges i bilaga 1 och regeringens lagförslag i bilaga 2.

Finansbolagens förening har inkommit med skrivelser i ärendet och har vid utskottets sammanträde den 12 november 2009 beretts tillfälle att lämna sina synpunkter på den föreslagna lagstiftningen.

Utskottets överväganden

Stabilitetsavgift

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag som bl.a. innebär att en stabilitetsavgift införs för kreditinstitut.

Propositionen

Bakgrund

Genom lagen (2008:814) om statligt stöd (stödlagen) till kreditinstitut inrättades en stabilitetsfond för att finansiera stödåtgärder enligt lagen. Fonden skulle även finansiera stödmyndighetens (Riksgäldskontoret) och prövningsnämndens förvaltningskostnader samt vissa andra utgifter. Förutom ett särskilt anvisat anslag 2008 om 15 miljarder kronor till grund för stabilitetsfonden ska de medel som staten erhåller i anledning av stödåtgärder enligt stödlagen föras till fonden.

I den proposition (prop. 2008/09:61) som låg till grund för stödlagstiftningen aviserade regeringen att den skulle återkomma med förslag om införande av en stabilitetsavgift för att tillföra stabilitetsfonden de medel som behövs.

Förslagen

Regeringen föreslår att en stabilitetsavgift ska införas 2009. Vidare föreslås att statliga garantier till insättare i utländska företags filialer i Sverige ska finansieras ur stabilitetsfonden. I propositionen föreslås även en ändring i offentlighets- och sekretesslagen.

Tidpunkten för införandet av stabilitetsavgiften

I propositionen med förslag till stödlagen uttalades att stabilitetsavgiften bör införas när förhållandena på marknaden normaliserats. En sådan normalisering på marknaden skulle medföra att de garantiavgifter som inkommer till staten skulle komma att sjunka, varför regeringen först i detta skede skulle ta initiativ till att införa avgiften. Valet att avvakta med att införa stabilitetsavgiften gjordes mot bakgrund av de intäkter som förväntades från garantiavgifter. Då få kreditinstitut har valt att ansluta sig till det statliga garantiprogrammet och marknaden har stabiliserats något, finns det enligt regeringen skäl att nu ta ut en stabilitetsavgift. Dock bör endast halv avgift tas ut till att börja med.

Stabilitetsfonden

I samband med införandet av stödlagen inrättades en stabilitetsfond som är avsedd att användas för finansieringen av stödsystemet. Förutom de 15 miljarder kronor som tillförts från statsbudgeten från ett anslag ska de medel som staten erhåller i anledning av stödåtgärder enligt stödlagen föras till fonden. Dessa förs till ett räntebärande konto hos Riksgäldskontoret. Behållningen på detta konto samt de finansiella instrument och övriga tillgångar som förvärfvas enligt stödlagen utgör stabilitetsfonden. Om brist skulle uppkomma får medel lånas upp till ett obegränsat belopp i Riksgäldskontoret.

I samband med införandet av stödlagen uttalade regeringen att ersättnings- och stödsystemen enligt lagen i ett längre perspektiv bör slås samman med insättningsgarantisystemet. Vidare gjordes bedömningen att de medel som influerats i anledning av de båda regleringarna borde sammanföras i stabilitetsfonden. I dagsläget är det dock enligt regeringen inte möjligt att slå ihop de två stödsystemen då ytterligare överväganden först måste göras. Regeringen avser därför att inför 2011 återkomma till riksdagen i denna del.

Utformningen av stabilitetsavgiften

För att ett långsiktigt hållbart finansieringssystem ska kunna skapas måste enligt propositionen målsättningen vara att fondens behållning på sikt ska motsvara de sammanlagda kostnaderna i samband med en betydande bankkris. I förarbetena till stödlagen angavs att metoden för uppskattningen av dessa kostnader måste bygga på dels risken för att stödsystemet behöver användas, dels den förväntade belastningen på systemet. Som en jämförelse har man använt statens kostnader till följd av 1990-talets bankkris, som enligt beräkningar uppgick till 3–4 % av bruttonationalprodukten (BNP). En betydande del av dessa kostnader kunde sedan återvinnas. Som en annan jämförelse nämns att flera andra europeiska länder (bl.a. Danmark och Tyskland) under hösten 2008 har upprättat krisfonder till vilka man anser tillföra medel motsvarande 2–4 % av respektive lands BNP avses tillföras.

I förarbetena till stödlagen konstaterades att målsättningen var att stabilitetsfondens behållning, tillsammans med de medel som man beräknas kunna överföra från det konto som inrättats för insättningsgarantin, inom 15 år bör uppnå ett genomsnittligt värde om 2,5 % av BNP. Regeringen konstaterar att stabilitetsfonden årligen åtminstone bör tillföras medel som, exklusive de avgifter som ska tas ut enligt lagen om insättningsgaranti, i dagens läge uppgår till 2,6 miljarder kronor.

Enligt propositionen kan de garantier som kan ställas ut enligt stödlagen som mest omfatta kreditinstitutens sammanlagda förpliktelser med undantag för vissa efterställda skulder. Det finns därför enligt propositionen skäl för att låta dessa förpliktelser utgöra underlag för beräkningen av stabilitetsavgiften.

När det gäller internationella gränsdragningsfrågor är utgångspunkten enligt propositionen att statligt stöd endast bör ges till svenska rättssubjekt som står under svensk reglering och tillsyn. Av detta följer bl.a. att ett bolag som har sitt säte i utlandet inte kan omfattas av stödåtgärder enligt stödlagen, även om det är ett dotterbolag till ett kreditinstitut med säte i Sverige. Visserligen kan stöd som ges till ett svenskt moderbolag även indirekt komma ett utländskt dotterbolag till godo. För det fall utlåningen i det utländska dotterbolaget finansieras av lån från moderbanken kommer emellertid moderbanken också att behöva betala stabilitetsavgift för upplåningen till dessa lån. Inom EU har det alltmer aktualiserats vilket ansvar olika länders myndigheter har för att agera i syfte att lösa gränsöverskridande systemkriser. Regeringens förhoppning är att arbetet kommer att leda till vissa gemensamma regler för eventuella statliga ingrepp vid gränsöverskridande kriser. I avvaktan därpå bör endast svenska institut kunna bli föremål för stödåtgärder och stabilitetsavgiften baseras på det avgiftsskyldiga företagens förpliktelser. Det är inte rimligt att avdrag från avgiftsunderlaget ska få göras för koncerninterna skulder till utländska företag även om dessa i sin tur skulle ha garanti för sin upplåning, mot avgift som betalas till en utländsk stat. Detta skulle för att vara möjligt förutsätta en internationell samordning av stödinsatser som i dag saknas.

Målsättningen är att fondens behållning inom 15 år ska uppgå till i genomsnitt 2,5 % av bruttonationalprodukten (BNP). Baserat på bankernas balansräkningar i juni 2008 fastslogs i propositionen om stödlagen att stabilitetsavgiften skulle behöva vara 0,036 % av avgiftsunderlaget för att uppnå detta mål. Regeringens bedömning kvarstår att för att målet för fondens storlek ska kunna uppnås bör avgiften tills vidare årligen för varje kreditinstitut fastställas till 0,036 % av dess avgiftsunderlag. Mot bakgrund av att förhållandena på marknaden inte helt har stabiliserats bör avgiften sättas ned till halva beloppet de första två åren, 2009 och 2010.

Bör stabilitetsfonden vara riskdifferentierad?

I förarbetena till stödlagen anfördes att det av incitaments- och rättviseskäl var angeläget att avgiften för varje kreditinstitut reflekterar sannolikheten för att institutet kommer att falla. Det krävs dock enligt regeringen ytterligare utredning och överväganden för att en lämplig riskdifferentiering ska kunna utformas. Regeringen avser därför att inför 2011 återkomma till riksdagen med en ny utformning av avgiften.

Vilka institut ska betala avgift?

I förarbetena till stödlagen uttalas att det finns starka skäl för att de aktörer som omfattas av det statliga stödsystemet också ska finansiera de uppkomna kostnaderna. Stödlagen omfattar dels kreditinstitut, dels sådana företag, med säte i Sverige, som har inrättats av ett kreditinstitut som ett led i en rekonstruktion. Med kreditinstitut avses banker och kreditmarknadsföretag enligt lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse. Det

stödsystem som infördes genom lagen kan enligt propositionen förväntas att, direkt eller indirekt, komma samtliga dessa institut och företag till del. En stabilare finansiell marknad medför t.ex. att samtliga kreditinstituts finansieringsmöjligheter förbättras. Det är därför enligt propositionen rimligt att också samtliga kreditinstitut och företag som omfattas av lagen deltar i finansieringen av de olika stödåtgärderna genom att betala stabilitetsavgift.

I propositionen anförs att samtliga institut som ska betala stabilitetsavgift kan erhålla stöd. Exempelvis kan kreditinstitut ansöka hos Riksgäldskontoret om stöd i form av kapitaltillskott. En förutsättning för att ett kreditinstitut ska kunna beviljas statligt stöd är dock att det behövs för att motverka en risk för allvarlig störning av det finansiella systemet i Sverige. Regeringen anser inte att det framkommit skäl att ta bort denna förutsättning. Vidare anförs i propositionen att stöd enligt garanti- och kapitaltillskottsprogrammen, som regleras i förordningen (2008:819) om statliga garantier till banker m.fl. och förordningen (2009:46) om kapitaltillskott till solventa banker m.fl., kan ges till de kategorier av institut som för närvarande kan betraktas som systemviktiga. Anledningen till att systemrisken i detta sammanhang bedöms per kategori i stället för på individuell basis är att man vill säkra en effektiv och förutsägbar implementering av programmet. Dessutom är ett stabilt finansiellt system till fördel för alla aktörer på marknaden. Att vissa typer av stöd kan ges enbart till vissa institut kan enligt propositionen inte innebära en otillåten inskränkning av stödlagens bestämmelser. Regeringen anser inte heller att de konkurrensfrågor som Finansbolagens förening har tagit upp i sitt remissvar utgör skäl för att utvidga kretsen som kan få stöd enligt garanti- och kapitaltillskottsprogrammen. Dessa program har utformats för att i största möjliga mån undvika negativa konkurrens effekter. Av bl.a. konkurrensskäl är dock avsikten att stödåtgärderna inte ska vara av permanent karaktär.

Skatt eller avgift?

I propositionen tar regeringen upp frågan om huruvida stabilitetsavgiften är att betrakta som en skatt eller en avgift av tvångskaraktär. Stabilitetsavgiften ska enligt förslaget tas ut av samtliga kreditinstitut som omfattas av lagen. En förutsättning för att ett kreditinstitut ska få stöd enligt lagen är att det "behövs för att motverka en risk för allvarlig störning av det finansiella systemet i Sverige". Avsikten med stabilitetsavgiften är att bygga upp stabilitetsfonden. Vidare är avsikten att kreditinstitut som drabbas av en allvarlig finansiell kris kan få del av medlen i stabilitetsfonden. Enligt regeringens uppfattning får kreditinstituten därigenom anses få en motprestation under sådana förhållanden att stabilitetsavgiften ska anses vara en avgift och inte en skatt.

Vissa avgiftsfrågor

Enligt propositionen bör dröjsmålsränta tas ut på avgifter som inte betalas i rätt tid.

Ett räkenskapsår ska normalt omfatta tolv månader. Om ett räkenskapsår för ett kreditinstitut eller annat företag som är skyldigt att betala stabilitetsavgift har omfattat en längre eller kortare tid än tolv månader, bör avgiften ökas respektive minskas i förhållande till längden på räkenskapsåret.

Avräkning

Regeringen bedömer att det är rimligt att institut som gått med i garantiprogrammet får räkna av sådana förpliktelser som är garanterade inom ramen för programmet från det avgiftsunderlag som stabilitetsavgiften är baserad på. De åtgärder som staten vidtar för att värna den finansiella stabiliteten kommer samtliga institut till del genom stabilare verksamhetsförhållanden och lägre upplåningskostnader. I nuläget är det emellertid bara de institut som har gått med i garantiprogrammet och emitterar lån inom ramen för detta som betalar för den finansiella stabiliteten. Om ingen avräkning sker skulle de institut som deltar i garantiprogrammet fortsatt få bära en oproportionerligt stor kostnad.

Finansiering av ersättning som betalas ut med stöd av lagen om statliga garantier till insättare i utländska instituts filialer i Sverige

Genom lagen (2008:812) om statliga garantier till insättare i utländska filialer i Sverige får regeringen, under vissa förutsättningar, ställa ut garantier för att insättare i ett utländskt instituts filial i Sverige får ersättning motsvarande vad som skulle ha betalats ut enligt systemet för garanti av insättningar i institutets hemland. Garantin får endast ställas ut om det finns risk för att den utländska garantin inte kan uppfyllas och en bristande uppfyllelse bedöms medföra störningar i det svenska finansiella systemet. I anledning av den nya lagen uppfördes ett nytt ramanslag under utgiftsområde 26 Statsskuldsträntor m.m. för budgetåret 2008 på 1 000 000 kr. Det är enligt propositionen rimligt att stabilitetsfonden även finansierar den form av stödåtgärd som den statliga garantin till insättare i utländska filialer i Sverige utgör. Det främsta skälet till detta är att en sådan stödåtgärd har till syfte att leda till finansiell stabilitet som även kommer de svenska instituten till godo. Eventuella medel som staten kan komma att få från ett utländskt garantisystem eller ett instituts hemland, med anledning av en sådan vidtagen stödåtgärd, bör tillföras stabilitetsfonden.

Sekretess vid ägarprövning i fondbolag och centrala värdepappersförvarare

Enligt propositionen bör samma sekretessregler vid ägarprövning i fondbolag och centrala värdepappersförvarare införas som redan i dag gäller vid ägarprövning i andra institut.

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar förslaget att införa en stabilitetsavgift. I likhet med regeringen anser utskottet mot bakgrund av att få institut har valt att ansluta sig till det statliga garantiprogrammet och att marknaderna har stabiliserats något att det finns skäl att införa en stabilitetsavgift 2009. Det bör dock som regeringen föreslår ske gradvis.

Utskottet anser att förslaget är väl avvägt vad gäller utformningen av stabilitetsavgiften, men att det finns starka skäl för att avgiften borde vara riskdifferentierad. Som regeringen påpekar i propositionen krävs dock ytterligare utredning och överväganden för att en lämplig riskdifferentiering ska kunna utformas. Utskottet förutsätter att regeringen så snart det är möjligt återkommer till riksdagen med förslag om utformningen av stabilitetsavgiften i detta avseende.

Utskottet noterar att samtliga institut som ska betala stabilitetsavgift omfattas av stödlagen och således kan beviljas stöd om det behövs för att motverka en risk för en allvarlig störning av det finansiella systemet i Sverige. Ett stabilt finansiellt system är till fördel för alla aktörer på marknaden, t.ex. genom att samtliga kreditinstituts finansieringsmöjligheter förbättras. Stödlagens bestämmelser är således till fördel för samtliga kreditinstitut oavsett om de uppbär stöd eller inte. Enligt utskottets mening är det därför rimligt att samtliga kreditinstitut och företag som omfattas av stödlagen deltar i finansieringen av de olika stödåtgärderna genom att betala stabilitetsavgift.

Mot bakgrund av det anförda tillstyrker utskottet propositionen.

Utformningen av stabilitetsavgiften

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motion 2009/10:Fi3 yrkandena 1–3. Utskottet anser att regeringens kommande utredning och överväganden om stabilitetsavgiftens utformning inte bör föregripas samt att regeringens bedömning av storleken på stabilitetsavgiften är rimlig.

Jämför reservation 1 (v).

Motionen

I motion 2009/10:Fi3 av Ulla Andersson m.fl. (v) yrkas bl.a. ett tillkännagivande om att stabilitetsavgiften ska vara riskdifferentierad med avseende på kreditinstituten systemhotande karaktär (yrkande 1) och att kreditinstitut som inte är systemhotande ska undantas från avgiften (yrkande 2). Vidare yrkas ett tillkännagivande om att stabilitetsfonden bör uppgå till 4 % av BNP (yrkande 3).

Motionärerna anför att stora svenska kreditinstitut länge, precis som i de flesta andra länder, har haft en implicit garanti från staten vid risk för fallissemang. Denna implicita garanti omvandlades till en explicit garanti genom stödlagen. Vänsterpartiet välkomnar införandet av en stabilitetsavgift, eftersom kreditinstituten naturligtvis bör betala för de garantier de erhåller.

Stabilitetsavgiften måste vara riskdifferentierad med avseende på kreditinstituten systemhotande karaktär, dvs. ju större systemhot, desto högre bör avgiften vara. I regeringens förslag görs ingen sådan differentiering, utan det är tänkt att alla kreditinstitut ska betala en lika stor procentuell avgift. Detta är uppenbart orimligt eftersom många mindre kreditinstitut som inte är systemviktiga i praktiken inte omfattas av stödsystemet. Kreditinstitut som inte är av systemhotande karaktär ska därför undantas från stabilitetsavgiften.

En stabilitetsfond motsvarande 2,5 % av BNP är enligt motionärerna för liten. Motionärernas bedömning är att stabilitetsfonden bör uppgå till 4 % av BNP inom 15 år. För att uppnå detta bör stabilitetsavgiften generellt sett vara högre än vad som anges i propositionen.

Utskottets ställningstagande

Som utskottet har anför i sitt ställningstagande till propositionen förutsätter utskottet att regeringen så snart det är möjligt ska återkomma till riksdagen med ett förslag om hur stabilitetsavgiften bör riskdifferentieras. Den ytterligare utredning och överväganden som då ska göras får visa hur avgiften lämpligen bör riskdifferentieras. Det saknas skäl för riksdagen att föregripa den utredningen. Utskottet anser också att ett stabilt finansiellt system är till fördel för alla aktörer på marknaden och att det därför är rimligt att samtliga kreditinstitut och företag som omfattas av stödlagen deltar i finansieringen av de olika stödåtgärderna genom att betala stabilitetsavgift. Mot denna bakgrund avstyrker utskottet yrkandena 1–2 i motionen.

I propositionen anges att statens kostnader till följd av 1990-talets finanskris uppgick till 3–4 % av BNP och att en betydande del av dessa kostnader sedan kunde återvinnas. Som en annan jämförelse nämns att flera andra europeiska länder (bl.a. Danmark och Tyskland) under hösten 2008 har upprättat krisfonder till vilka man avser att tillföra medel motsvarande 2–4 % av respektive lands BNP. Utskottet anser att regeringens

bedömning i propositionen om att stabilitetsfonden om 15 år bör uppgå till 2,5 % av BNP är rimlig. Det finns enligt utskottets mening inte skäl att ge ett tillkännagivande om att en högre stabilitetsavgift bör tas ut än vad regeringen föreslår. Utskottet avstyrker yrkande 3 i motionen.

Återföring av anslag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motion 2009/10:Fi3 yrkande 4. Utskottet anser inte att det finns skäl att ge något tillkännagivande om anslaget till stabilitetsfonden.

Jämför reservation 2 (v).

Motionen

I motion 2009/10:Fi3 av Ulla Andersson m.fl. (v) yrkas bl.a. ett tillkännagivande om att anslaget på 15 miljarder kronor som anvisades 2008 ska återföras (yrkande 4). Enligt motionärerna är det inte rimligt att skattebetalarna ska betala stöd och garantier till kreditinstituten.

Kompletterande upplysningar

Inbetalningar till stabilitetsfonden, t.ex. garanti- och stabilitetsavgifter från institut, placeras på ett räntebärande konto i Riksgäldskontoret. Medlen på kontot ska användas för regeringens och Riksgäldskontorets stödåtgärder och de andra ändamål som föreslås i propositionen. Riksdagens beslut om att anvisa ett anslag om tillskott till stabilitetsfonden innebär att behållningen på kontot ökades med 15 miljarder kronor. Anvisandet av 15 miljarder kronor påverkade inte statsbudgetens saldo, statens finansiella sparande eller den konsoliderade statsskulden. Eftersom anslaget anvisades under utgiftsområde 26, som ligger utanför utgiftstaket, påverkades inte heller budgeteringsmarginalen. När fondmedel behöver tas i anspråk försämrars dock statsbudgetens saldo och den konsoliderade statsskulden.

Utskottets ställningstagande

Ett enigt finansutskott tillstyrkte i betänkande 2008/09:FiU16 regeringens förslag om ett nytt anslag, 92:5 *Tillskott till stabilitetsfonden*, på tilläggsbudget 2008 om 15 miljarder kronor under Utgiftsområde 26 Statsskuld-räntor m.m. Utskottet anser att det särskilt anvisade anslaget på 15 miljarder kronor var nödvändigt för att tillföra stabilitetsfonden nödvändiga medel. Utskottet anser inte att det finns skäl för att dessa medel ska föras bort från stabilitetsfonden och avstyrker därmed yrkande 4 i motionen.

Parlamentarisk utredning om den finansiella sektorn

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motion 2009/10:Fi3 yrkande 5. Utskottet noterar att regeringen avser att föreslå riksdagen att satsa 30 miljoner kronor på finansmarknadsforskning samt att det pågår arbete inom EU om en översyn av den finansiella tillsynen i EU och kapitaltäckningsreglerna.

Jämför reservation 3 (v).

Motionen

I motion 2009/10:Fi3 av Ulla Andersson m.fl. (v) yrkas bl.a. att regeringen skyndsamt bör tillsätta en parlamentarisk utredning med uppgift att se över regleringen av den finansiella sektorn (yrkande 5). Motionärerna anför att man på ett principiellt plan kan ifrågasätta varför skattebetalarna ska ställa upp med medel för att rädda privata storbanker. De statliga garantierna leder till en förvriden incitamentsstruktur, som innebär att bankerna har starka incitament att bli så stora att de blir systemhotande. Storbankernas garantier medför att de kan ta högre risker i syfte att öka sina marknadsandelar. Swedbanks och SEB:s agerande i de baltiska länderna är ett exempel på detta. Finanskrisen hösten 2008 visade på ett tydligt sätt riskerna med ett finansiellt system bestående av kreditinstitut som är ”too big to fail” (för stora för att få falla). Det är mot den bakgrunden av största vikt att reformera den finansiella sektorn så att inga kreditinstitut tillåts bli så stora eller komplexa att ett fallissemang för ett enskilt kreditinstitut hotar hela det finansiella systemet. Det bör därför skyndsamt tillsättas en parlamentarisk utredning som tar ett samlat grepp om regleringen av den finansiella sektorn.

Utskottets ställningstagande

I betänkande 2008/09:FiU16 avstyrkte utskottet ett motionsyrkande om en finanskommission. Utskottet instämde i att det behövdes ytterligare kunskap om de processer som hade lett fram till finansoron. Vidare var det viktigt att samordningen förbättrades för att förebygga och hantera finansiella kriser. Det var därför utmärkt att regeringen hade aviserat att den skulle initiera särskild forskning på området och avsåg att återkomma med förslag om att inrätta ett samverkansorgan mellan branschen, myndigheter och regeringen.

Utskottet noterar att regeringen i maj 2009 beslutade att tillkalla en kommitté (Finansmarknadskommittén) med uppdrag att utgöra ett forum för dialog och samråd kring den finansiella sektorns villkor i syfte att främja sektorns stabilitet, förtroende, effektivitet och utvecklingsmöjligheter.

I budgetpropositionen för 2010 (prop. 2009/10:1 utg.omr. 2 s. 24) anges att regeringen avser att satsa 30 miljoner kronor på finansmarknadsforskning. Enligt uppgift från Regeringskansliet kommer ett förslag om denna forskningssatsning att komma i vårpropositionen 2010. Vidare noterar utskottet att det inom EU pågår en översyn av den finansiella tillsynen i EU och kapitaltäckningsreglerna. Mot den bakgrunden anser utskottet att det inte finns skäl att vidta några åtgärder med anledning av motionsyrkandet. Utskottet avstyrker yrkande 5 i motionen.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Utformningen av stabilitetsavgiften, punkt 2 (v)

av Ulla Andersson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:Fi3 yrkandena 1–3.

Ställningstagande

De stora svenska kreditinstituten har länge, precis som i andra länder, haft en implicit garanti från staten om stöd i händelse av risk för fallissemang. Denna implicita garanti omvandlades till en explicit garanti genom stödlagen. Vänsterpartiet välkomnar införandet av en stabilitetsavgift eftersom kreditinstituten naturligtvis bör betala för de garantier de får, men menar att propositionen har flera brister. Vänsterpartiet anser att stabilitetsavgiften måste vara riskdifferentierad, dvs. ju högre systemhot, desto högre bör avgiften vara. I regeringens förslag görs ingen sådan differentiering, utan det är tänkt att alla kreditinstitut ska betala en lika stor procentuell avgift. Detta är uppenbart orimligt eftersom många mindre kreditinstitut som inte är systemviktiga i praktiken inte omfattas av stödsystemet. Vänsterpartiet anser därför att kreditinstitut som är så små att de inte är systemhotande ska undantas från stabilitetsavgiften.

I förarbetena till stödlagen och i propositionen anges att stabilitetsfonden inom 15 år bör ha en genomsnittlig behållning motsvarande 2,5 % av BNP. Detta är enligt Vänsterpartiets mening för lite. Vänsterpartiets bedömning är att stabilitetsfonden bör uppgå till 4 % av BNP inom 15 år. För att uppnå detta bör stabilitetsavgiften generellt sett vara högre än vad som anges i propositionen.

Jag anser att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag av den innebörd som framgår ovan.

2. Återföring av anslag, punkt 3 (v)

av Ulla Andersson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:Fi3 yrkande 4.

Ställningstagande

Jag anser att det inte är rimligt att skattebetalarna ska betala stöd och garantier till kreditinstituten. De 15 miljarder kronor som 2008 anvisades till stabilitetsfonden via statsbudgeten bör därför återbetalas till skattebetalarna snarast möjligt, dock senast inom fem år.

3. Parlamentarisk utredning om den finansiella sektorn, punkt 4 (v)

av Ulla Andersson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:Fi3 yrkande 5.

Ställningstagande

Vänsterpartiet anser att man på ett principiellt plan kan ifrågasätta varför skattebetalarna ska ställa upp med medel för att rädda privata storbanker. De statliga garantierna leder till en förvriden incitamentsstruktur, som innebär att bankerna har starka incitament att bli så stora att de riskerar att bli systemhotande. Storbankernas garantier medför att de kan ta högre risker i syfte att öka sina marknadsandelar. Swedbanks och SEB:s agerande i de baltiska länderna är ett exempel på detta. Finanskrisen hösten 2008 visade på ett tydligt sätt riskerna med ett finansiellt system bestående av kreditinstitut som är ”too big to fail” (för stora för att få falla). Det är mot den bakgrunden av största vikt att reformera den finansiella sektorn så att inga kreditinstitut tillåts bli så stora eller komplexa att ett fallissemang för ett enskilt kreditinstitut hotar hela det finansiella systemet. Jag anser därför att det skyndsamt bör tillsättas en parlamentarisk utredning som tar ett samlat grepp över regleringen av den finansiella sektorn.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2009/10:30 Stabilitetsavgift:

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i lagen (2008:814) om statligt stöd till kreditinstitut,
2. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Följdmotionen

2009/10:Fi3 av Ulla Andersson m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stabilitetsavgiften ska vara riskdifferentierad med avseende på kreditinstitutens systemhotande karaktär.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kreditinstitut som inte är av systemhotande karaktär ska undantas från stabilitetsavgiften.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om storleken på stabilitetsavgiften och stabilitetsfonden.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om de 15 miljarder kronor som har överförts från statsbudgeten till stabilitetsfonden.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör tillsätta en parlamentarisk utredning som ska ha till uppgift att se över regleringen av den finansiella sektorn.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i lagen (2008:814) om statligt stöd till kreditinstitut

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2008:814) om statligt stöd till kreditinstitut

dels att 7 kap. 1 §, 8 kap. 3 § och rubriken till 7 kap. ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas sex nya paragrafer, 7 kap. 2–6 §§ och 8 kap. 2 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap. Stabilitetsfonden

7 kap. Stabilitetsfonden *och stabilitetsavgift*

Inbetalda ersättningar enligt 2 kap. 2 § ska föras till ett räntebärande konto i Riksgäldskontoret. Till kontot ska även föras medel som staten återfått och som avser lämnat stöd enligt denna lag.

1 §

Inbetalda ersättningar enligt 2 kap. 2 § *samt avgifter enligt 2 § och dröjsmålsränta enligt 6 § detta kapitel* ska föras till ett räntebärande konto i Riksgäldskontoret. Till kontot ska även föras medel som staten återfått och som avser lämnat stöd enligt denna lag *samt lagen (2008:812) om statliga garantier till insättare i utländska instituts filialer i Sverige.*

De medel som tillförts kontot utgör, tillsammans med de övriga tillgångar som anskaffats med stöd av denna lag, stabilitetsfonden.

Statens utgifter för stöd enligt denna lag *samt för stödmyndighetens och Prövningsnämndens förvaltningskostnader ska täckas med medel från kontot. Detsamma gäller sådana kostnader som avses i 6 kap. 4 § andra stycket och kostnader som enligt de bestämmelser i förvaltningsprocesslagen (1971:291) som anges i 6 kap. 2 § ska stanna på staten. I den mån medlen på kontot inte räcker till, får en obegränsad kredit i Riksgäldskontoret användas.*

Följande kostnader ska täckas med medel från kontot:

1. statens utgifter för stöd enligt denna lag,

2. stödmyndighetens och Prövningsnämndens förvaltningskostnader,

3. kostnader *för god man* enligt 6 kap. 4 § andra stycket,

4. kostnader som enligt de bestämmelser i förvaltningsprocesslagen (1971:291) som anges i 6 kap. 2 § ska stanna på staten, *och*

5. ersättning som betalats ut på grund av en garanti till insättare enligt lagen om statliga garantier till insättare i utländska instituts filialer i Sverige.

I den mån medlen på kontot inte räcker till, får en obegränsad kredit i Riksgäldskontoret användas.

2 §

Kreditinstitut och andra företag som avses i 1 kap. 2 § första stycket (avgiftsskyldiga) ska för varje räkenskapsår betala en avgift (stabilitetsavgift).

Stabilitetsavgiften är 0,036 procent av ett underlag som beräknas enligt 3 och 5 §§ (avgiftsunderlag).

3 §

Avgiftsunderlaget är summan av den avgiftsskyldiges skulder och avsättningar – dock inte obeskattade reserver – vid utgången av räkenskapsåret enligt fastställd balansräkning, om inte annat följer av andra eller tredje stycket.

För en avgiftsskyldig som ingår i en koncern enligt årsredovisningslagen (1995:1554) ska avgiftsunderlaget minskas med skulder till andra avgiftsskyldiga företag i koncernen.

För ett kreditinstitut ska avgiftsunderlaget minskas med efterställda skuldförbindelser som får ingå i kapitalbasen enligt lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar.

4 §

Om ett räkenskapsår har omfattat en längre eller kortare tid än tolv månader, ska stabilitetsavgiften ökas respektive minskas i förhållande till räkenskapsårets längd.

5 §

För ett kreditinstitut till vilket Riksgäldskontoret med stöd av denna lag har utfärdat en garanti för skuldförbindelser, ska ett genomsnitt av det under räkenskapsåret garanterade beloppet räknas av från avgiftsunderlaget enligt 3 §. Genomsnittet ska beräknas utifrån kreditinstitutets garanterade förpliktelser vid utgången av varje kvartal.

6 §

Stödmyndigheten beslutar om stabilitetsavgiften för varje avgiftsskyldig. Avgiften ska betalas inom en månad från dagen för myndighetens beslut.

Dröjsmålsränta ska tas ut på stabilitetsavgifter som inte betalas i rätt tid. Dröjsmålsräntan ska beräknas enligt en räntefot som per år motsvarar den av Riksbanken fastställda, vid varje tid gällande referensräntan enligt 9 § räntelagen (1975:635) med ett tillägg av åtta procentenheter.

8 kap.

2 a §

Stödmyndigheten ska underrätta Finansinspektionen, om ett kreditinstitut eller annat företag inte fullgör sina skyldigheter enligt denna lag.

3 §

Ett beslut om avgift enligt 7 kap. 6 § får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Beslut enligt denna lag får inte överklagas.

Andra beslut enligt denna lag får inte överklagas.

1. Denna lag träder i kraft den 30 december 2009.

2. De nya bestämmelserna får tillämpas endast för räkenskapsår som löper ut efter ikraftträdandet.
3. En stabilitetsavgift för räkenskapsår som går ut under 2009 och 2010 ska reduceras till hälften.

2 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs att 30 kap. 5 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

30 kap.

5 §

Sekretess gäller för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det kan antas att den enskilde lider skada eller men om uppgiften röjs och uppgiften förekommer i ärende hos en statlig myndighet om innehav av

1. aktier i bankaktiebolag, kreditmarknadsbolag, värdepappersbolag eller försäkringsaktiebolag,

1. aktier i bankaktiebolag, kreditmarknadsbolag, värdepappersbolag, *fondbolag* eller försäkringsaktiebolag,

2. andelar i medlemsbank eller kreditmarknadsförening, eller

3. aktier eller andelar i börs *eller* clearingorganisation.

3. aktier eller andelar i börs, clearingorganisation *eller central värdepappersförvarare.*

Sekretessen gäller inte beslut av myndigheten och inte heller för uppgift från en annan myndighet om uppgiften inte är sekretessreglerad där.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst tjugo år.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.